

18 ТРАВНЯ 1944

ДЕНЬ ПАМ'ЯТІ ЖЕРТВ
ДЕПОРТАЦІЇ КРИМСЬКИХ ТАТАР

УКРАЇНА ПАМ'ЯТАЄ

Крим

Бахчисарай

Джанкой

Сімферополь

Казахстан

Марійська АРСР

“Московуголь”

ГУЛАГ

Урал

Узбекистан

Сибір

18 ТРАВНЯ – ДЕНЬ ПАМ'ЯТІ В УКРАЇНІ КРИМСЬКОТАТАРСЬКОГО НАРОДУ. ДЕНЬ БОРОТЬБИ ЗА ПРАВА КРИМСЬКОТАТАРСЬКОГО НАСЕЛЕННЯ.

Депортація кримських татар –
насильницьке виселення
кримськотатарського народу
з його історичної батьківщини — з
Криму, здійснене упродовж 18 -21 травня
1944року, а прибуття останніх вагонів
депортованих сталося 4 червня 1944року

18 ТРАВНЯ 1944 РОКУ О 3 ГОДИНІ РАНКУ ПОЧАЛАСЯ ДЕПОРТАЦІЯ КРИМСЬКИХ ТАТАР

Перша хвиля
депортації

18-20 травня
1944 рік

180 014 осіб

ЧЕРВЕНЬ 1944 – НОВА ХВИЛЯ ДЕПОРТАЦІЙ

З Криму **болгар**
депортовано **вірмен**
 греків

3141
особа

 **татар,яким
пощастило
врятуватися
в травні**

А ЗА ДАНИМИ САМОПЕРИПISУ
КРИМСЬКИХ ТАТАР, ПРОВЕДЕНОГО
**НАЦІОНАЛЬНИМ РУХОМ КРИМСЬКИХ
ТАТАР**, — ДЕПОРТОВАНО **423 100** ОСІБ.
В ХОДІ ВИСЕЛЕННЯ І В ПЕРШІ РОКИ
ПІСЛЯ НЬОГО ЗАГИНУЛО ПРИБЛИЗНО
46, 2 % ОСІБ, ТОБТО МАЙЖЕ КОЖЕН
ДРУГИЙ **3 НАРОДУ**.

Усього, згідно з офіційними
даними, у віддалені
регіони СРСР — від північного
Передуралля до
республік Середньої Азії —
було депортовано
191 044 кримських татар

UKRINFORM

Це один із злочинів
радянського тоталітарного
режиму. Етнічну
чистку здійснено відомством
держбезпеки СРСР за
наказом Йосипа Сталіна і
постановою Державного
комітету оборони СРСР від
11 травня 1944 року

Депортованим давалося на збори від кількох хвили до півгодини, дозволялося брати з собою особисті речі, посуд, побутовий інвентар та провізію в розрахунок до 500 кг на родину. В реальності ж вдавалося зібрати в середньому 20-30 кг речей та продуктів, абсолютна більшість майна залишалася і була конфіскована державою. Зафіксовано численні випадки мародерства. Протягом 2 днів кримських татар звозили машинами до залізничних станцій **Бахчисарая, Джанкою, Сімферополя**, звідти ешелонами відправляли на схід.

Сибір. Робота на заготівлі
лісу

Урал. Заготівля лісу

Середня Азія.Збирання бавовни

Крім того, **6 тисяч** мобілізованих військкоматами кримськотатарських юнаків, протягом квітня-травня 1944 року, окремо відправлено на наряди Головного управління формування резервів до Гурьєва (Атирау, Казахстан), Куйбишева та Рибінська, а ще **5 тисяч** кримських татар заслано на роботи до таборів тресту «Московуголь». Окремо **5989 осіб**, звинувачених у співпраці з німцями, та іншого «антирадянського елементу» заарештовано під час депортації. Вони потрапили до ГУЛАГу і в подальшому не враховувалися в загальних зведеннях про вигнанців.

СПОГАДИ КИРИМЛИ ФЕРІДЕ МЕДЖИТОВОЇ

«Коли я закінчила 3 класи, почалася війна, продовжити навчання мені так і не довелося. Коли почалася депортація, батька з нами не було, він воював на фронті. Маму і нас - шестеро дітей солдати викинули з будинку, ми так і не встигли нічого із собою взяти. Голодні та роздягнені ми дісталися в Узбекистан, в колгосп «Назарбай» Бекабадського району. Дали нам маленький будиночок, де дах був нарівні з землею. Ми ледве вмістилися туди зі своєю сім'єю. У 1944 році першим помер братик Решат, наступного року сестричка Мевіде. Мама день і ніч плакала і після смерті сестри прожила 3 дні. Наступного дня після смерті мами зайшов сусід Абдулла аг'а і передав страшну новину про те, що помер брат. У брата одна нога і одна рука були підвернуті, очі і рот кишіли мурахами. Я спробувала випрямити йому руку і ногу, але вони застигли. Взяла ганчірку й витерла його очі і рот. Потім нагріла води, і пішла до однієї старенької з проханням обмити тіло брата. Але вона мені сказала, що хлопчиків обмивають чоловіки і відправила до дідуся Джеббару. Я пішла до нього, а коли повернулася додому, виявилось, що нас чекає машина - мене і двох сестричок відвезли до лікарні. Того вечора померла ще одна моя сестра. Через два дні померла друга. Я залишилася зовсім одна. Я так і поневірялася по домівках, випрошуючи милостиню. Якось сусіди пошкодували мене і пішли зі мною на базар, щоб поміняти на продукти речі, що залишилися. Мене залишили біля входу, я лежу на землі, піднятися сил немає. Хтось вигукнув моє ім'я – я ледве відкрила очі – це мій родич запитує «що ти тут робиш?». Я все розповіла, він звалив мене на спину і поніс до себе додому. Так мене врятували від смерті. Пізніше мене розшукав батько, коли повернувся з фронту. Він ішов, покинувши вдома дружину і шестеро дітей, а залишилася у нього одна я. Мама померла в 34 роки, старшому братові було 16 років. Ці страшні роки хіба можна описати і розповісти? Я їх буду пам'ятати до кінця свого життя». Феріде Меджитова померла в 2008 році.

ПРИЧИНА ДЕПОРТАЦІЇ

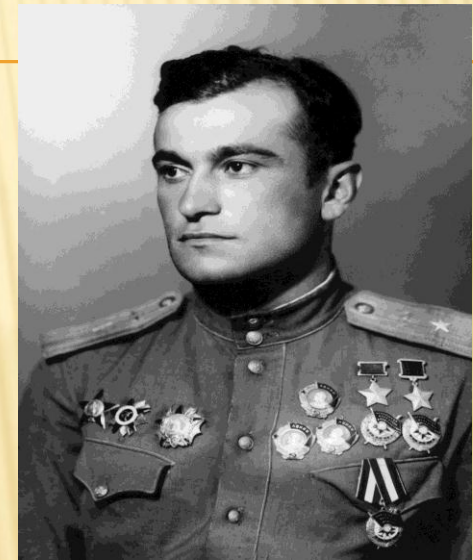
Офіційною причиною депортації стало огульне звинувачення всього кримськотатарського народу в нібито масовому співробітництві з нацистською Німеччиною під час Другої світової війни , тому дії сталінської влади щодо насильницького виселення кримських татар з Криму були цілком злочинними, адже жоден народ, за всіма міжнародно-правовими нормами, не може і не повинен бути відповідальним та підлягати покаранню за дії, скоєні окремими представниками свого народу .

...ЖОДЕН ДИКТАТОР, ЯКИЙ ПРОЛИВ КРОВ, НЕ УНИКНУВ ПОКАРАННЯ. УКРАЇНА НЕ СТАНЕ ВИНЯТКОМ. ВОНИ ВІДПОВІДАТИМУТЬ ЗА КРОВ КОЖНОГО ПАТРІОТА. Я ЗАКЛИКАЮ ВСЮДИ СТВОРЮВАТИ ОСЕРЕДКИ СПРОТИВУ. Я ПИШАЮСЯ ВАМИ, ДОРОГІ СПІВВІТЧИЗНИКИ. Я ПИШАЮСЬ, ЩО Я УКРАЇНЕЦЬ! — З ВИСТУПУ НА ЄВРОМАЙДАНІ У ЛЮТОМУ 2014

Мустафа Джемілев

Понад **17 тисяч** кримських татар у складі Червоної армії чесно пройшли всю війну, подарувавши країні кількох Героїв Радянського Союзу

Амет-Хан Султан — національний герой кримськотатарського народу. Лётчик-ас, учасник Другої світової війни. 30 червня 1945 року за успішне проведення 603 бойових вильотів, збиті особисто 30 літаків противника різних типів, збитих в групових боях, удостоєний звання **двічі Героя Радянського Союзу**. З 1947 до 1971 року — лётчик-випробувач. **Заслужений** лётчик - випробовувач, **єдиний** радянський **лётчик**, який випробував понад 50 типів літальних апаратів: ним випробувано в повітрі 107 одиниць техніки.

Плакат, що закликає населення вступати у війська СС. Крим, 1942

Боєць однієї з частин кримськотатарської "Schuma". Крим. Літо, 1942

ДОЛЯ НАРОДУ

Полиновий травень 44-го:

дослідження, документи, свідчення

18 Травня 1944

ДЕНЬ ПАМ'ЯТІ ЖЕРТ
ДЕПОРТАЦІЇ КРИМСЬКИХ ТАТАР

СОВЕТ НАРОДНЫХ КОМИССАРОВ
Крымской АССР

РАСПОРЯЖЕНИЕ № 592

г. Симферополь

23 июня 1944.

В целях сохранения картин, посуды и другого инвентаря, имеющих художественно-музейное значение, обязать городские и районные Советы депутатов трудящихся произвести, из числа вещей спецпереселенцев, отбор картин, посуды и другого инвентаря, имеющего художественно-музейное значение, и впредь до особого распоряжения отобранные вещи хранить под контролем.

Зам. Председателя Совета
Народных Комиссаров Крымской
А С С Р

В. Ф. ГРАЧЕВ

Мені раїс. вєд. Сєвєдєвєд
и Нєтєдєдєдєд
Сєдєдєдєд

Постановою радянського уряду від **8 січня 1945 р.** «Про правовий статус спецпоселенців» відзначалося, що спецпоселенці користуються усіма правами громадян СРСР, але при цьому вони не мали права самовільно залишати райони спецпоселення, визначені для них, голови родин повинні були щомісяця реєструватися у міліції, а всі зміни у сім'ях повинні були доповідатися міліції у триденний термін.

Протягом 1945 -1948 років населені пункти Криму, де проживали греки, вірмени, німці а також кримськотатарське населення були перейменовані на російські назви. Всього 90% населених пунктів півострова. Нова топоніміка мала засвідчити “споконвіку російську належність” Криму.

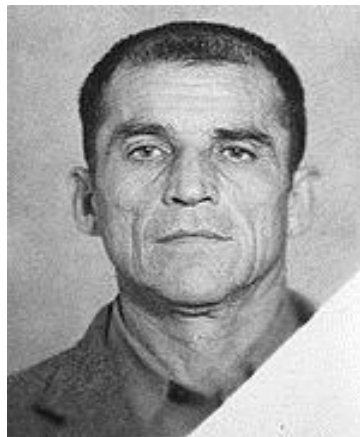
Юрій Бекірович

Османов

- один із лідерів кримськотатарського правозахисного руху. У вигнанні разом з батьком провів самоперепис кримських татар, який показав реальну кількість депортованих кримських татар та дійсний відсоток загиблих в перші роки після депортації у Середню Азію. 1993 року був жорстоко побитий хуліганами, після чого помер у лікарні. Правоохоронні органи так і не визначили замовника, але прихильники Юрія Османова впевнені, що вбивство було політичним замовленням.

Головна заслуга кримсько-татарського національного руху в тому, що в нашій боротьбі ми уникли кровопролиття. Ми продемонстрували, що ставлячи людське **життя** на перше місце, говорячи про свої права та права інших, можна вийти із складних ситуацій без крові.

М.Джемілев

Муса Мамут —

кримськотатарський активіст. 28 червня 1978 року вчинив самоспалення. До останньої секунди життя він перебував у повній свідомості та заявив, що не розкаюється у вчиненому і зробив це на **знак протесту проти нехтування правами кримських татар.**

Мустафа Джемілев -

кримськотатарський активіст, правозахисник. Виріс в Узбекистані і став активістом боротьби за право кримських татар на повернення. У 1966 році він був арештований і провів у цілому 17 років у в'язниці за радянської влади. У 1984 році його засудили вшосте за «антирадянську діяльність».

НАСЛІДКИ ДЕПОРТАЦІЇ КРИМСЬКОТАТАРСЬКОГО НАСЕЛЕННЯ

За оцінками кримських татар, показники смертності населення у вигнанні, були значно вищими і становили 46 % від населення.

Кримський Державний комітет підрахував, що 45000 кримських татар загинуло в період між 1944 і 1948 роками.

Офіційний звіт НКВС підрахував, що 27 % народу померли

Протягом 12 років до 1956 року кримські татари мали статус спецпереселенців, що означав різні обмеження в правах.

За порушення даного статусу, осіб притягували до кримінальної відповідальності. Відомі численні випадки, коли людей засуджували до багаторічних (до 25 років) термінів таборів за те, що відвідували родичів у сусідніх селищах, територія яких належала до іншого спецпоселення. З 1946 року Крим втратив статус автономії.

Внаслідок депортації, кримські татари були позбавлені етносоціального та етнокультурного середовища проживання, яке створювалося віками, а також їхньої державності

Ми не спільнота кримських татар, а кримськотатарський народ, який живе на своїй землі. Ми навіть не національна меншина, а корінний народ Криму.

Мустафа Джемілев

ПОВЕРНЕННЯ

На відміну від деяких інших депортованих народів, що повернулися на батьківщину наприкінці 1950-х років, кримських татар було позбавлено цього права формально до 1974 року, фактично ж — до 1989. Масове повернення народу до Криму почалося лише наприкінці 1989 року.

18 травня 1944

**НЕ СТЕРТИ
ПАМ'ЯТІ НАРОДУ**

- ПРОТЯГОМ 2014 РОКУ ПОНАД 150 КРИМСЬКИХ ТАТАР БУЛИ ПІДДАНІ «ВИБІРКОВОМУ ПРАВОСУДДЮ», 21 ЗНИК БЕЗ ВІДОМА АБО БУВ УБИТИЙ, А МЕДЖЛІС ПОЗБАВЛЕНИЙ ЯК БУДИНКУ, ТАК І МОЖЛИВОСТІ ВЕСТИ ДІАЛОГ ІЗ ДЕРЖАВНИМИ ОРГАНАМИ Т.ЗВ. «РЕСПУБЛІКИ КРИМ».

Березень 2014 року анексія Криму Російською Федерацією. Порушуються права кримських татар. Заборонено проводити мітинги 18 травня.

**Я не могла провести там свою юність,
Бо ви забрали мій світ.
Я не мала Вітчизни...**

Сусана Алімівна Джамаладінова

**Українці і кримські татари на
своєму шляху не раз
проходили через, те, що їх
намагалися знищити. Нас
дуже мало, щоб ми ще
дозволяли собі бути
роз'єднаними.**

Ахтем Шевкетович Сеїтаблаєв

**Ми будемо вільними.
Ми кримськотатарський народ
-громадяни України.
Україна про нас пам'ятає!**

ДЖЕРЕЛА:

<https://uk.wikipedia.org/wiki/>

<https://old.uinp.gov.ua/news/u-seredu-18-travnnya-den-pamyati-zhertv-genotsidu-krimskotatarskogo-narodu>

<https://old.uinp.gov.ua/news/krimski-tatari-v-mistsyakh-spetsposelen-pislya-deportatsii-v-1944-rotsi>

https://www.ukrinform.ua/rubric-other_news/

Дякую за увагу!

Викладач Бомк М.А.